

KIBRIS TÜRK HALK MASALLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Analysis of Cyprus Turkish Tale Studies

Dr. Burak GÖKBULUT*

Dr. Mustafa YENİASIR**

Giriş

1950'li yıllarda başlayan Kıbrıs Türk halk bilimi çalışmalarının 1969 (İslamoğlu 1969) ve 1980 (Yorgancıoğlu 1980)'de yayınlanan iki çalışmayla hız kazandığını görmekteyiz. İslamoğlu'nun 1969'da yayınlanan ilk ve önemli halk bilimi çalışması olan söz konusu kitapta herhangi bir masal metni veya incelemesi yer almamaktadır. Yorgancıoğlu'nun 1980'de çalışmasında ise 21 masal metninin yer aldığını görmekteyiz.

Biz aşağıda sırasıyla Kıbrıs'ta ve Türkiye'de doğrudan masalları ele alan veya dolaylı olarak masal ile ilgili hazırlanmış olan kitap, makale, bildiri ve tezleri değerlendirmeye çalışacağız. Bunu yaparken ilk olarak çalışmayı kısaca tanıtacağız. Bununla birlikte çalışmada kullanılan yöntemlerin bilimsel olup olmadığına bakarak; bunların Kıbrıs Türk masal çalışmalarına olan katkısını değerlendirmeye gayret göstereceğiz.

Bizim bu araştırmayı yapmamızdaki esas amaç, Kıbrıs Türk masal çalışmalarını ortak bir çatı altında toplayıp değerlendirmek ve bu konuda ileride yapılacak olan çalışmalara ışık

tutmaktır. Çünkü Kıbrıs Türk masallarıyla ilgili özellikle Kıbrıs'ta hazırlanmış çalışmaların birçoğu bilimsel çalışma disiplininin uzaktır. Hem kullanılan yöntemler hem de masal metinlerinin sunuluşu konusunda birçok eksiklikler bulunmaktadır. Yapmış olduğumuz değerlendirmelerin, Kıbrıs Türk masal çalışmalarının geleceğine yön vererek, bu çalışmaların daha sağlıklı bir temele oturmasına küçük de olsa bir katkı koyacağı düşüncesindeyiz.

GELİŞME:

A. Kıbrıs Türk Masalları Üzerine Kıbrıs'ta Yapılan Çalışmalar

A.1. Kitap Çalışmaları

Oğuz Yorgancıoğlu. *Kıbrıs Türk Folkloru. Gazimağusa: Cankulat Basımevi, 2000.*

Kıbrıs Türk Folkloru isimli bu çalışma çok kapsamlı bir çalışma olup çalışmanın bir bölümü masallara ayrılmıştır. Çalışmanın 493-518 sayfaları arasında 21 masal metnine yer verilmektedir. Metinler herhangi bir incelemeye tabi tutulmamıştır. Masal metinlerinin sonunda ise kaynak kişinin adı soyadı, yaşı, yaşadığı yer ve mesleği ile ilgili bilgiler yer almakta-

* Yakın Doğu Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi; burakgokbul@yahoo.com

** Yakın Doğu Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi; musafayeniasir@hotmail.com

dır. Masalların Kıbrıs ağız ile kitaba alınmış olması ve ağız özelliklerinin korunmuş olması bu masalların değerini arttırmaktadır.

Mustafa Gökçeoğlu. Cihan Şah. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları, 1997.

Mustafa Gökçeoğlu'nun masalla ilgili diğer bir çalışması da psikolog Biran Mertan ve ressam Ruzen Atakan ile birlikte resimli olarak hazırladığı Cihan Şah adlı çalışmasıdır. Bu eser, Cihan Şah adlı tek bir masal metnini içermektedir. Bu masal metni Kıbrıs Ağız özellikleri korunmadan verilmiştir. Masal metni masal sahnelerinin canlandırıldığı 23 resim ile renklendirilmiştir. Kitabın son sayfasında ise masalın kaynak kişinin adı, soyadı ve derleme yeri bulunmaktadır.

Mustafa Gökçeoğlu. Bir Varmış İki Yokmuş. Lefkoşa: Er Reklam Yayınları, 1997.

Bu kitapta 18 masal, 2 de tekerleme metnine yer verilmiştir. Kitabın “Ön Söz”ünde ise masallarla ilgili bazı bilgiler verilmiş, değerlendirmelerde bulunulmuştur. Kitabın sonunda ise 18 masal metninin derleme ve kaynak kişi bilgileri (derleme yeri, derleme tarihi; kaynak kişi adı ve soyadı, işi, eğitim durumu ve yaşı) verilmiştir. Burada yer alan masal metinleri masal alanında çalışma yapacaklar için kaynak değerindedir.

Oğuz Yorgancıoğlu. Kıbrıs Türk Folklorundan Derlemeler-Masallar I. Mağusa: 1998.

Kitaptaki masallar tasnif edilmiş ve masalların metinleri bu tasnif başlıkları altında verilmiştir. Sınıflandırma masalların tip ve konularına göre yapılmıştır. Kitapta 110 masal metni Kıbrıs ağız özellikleri korunarak verilmiştir. Yine kitabın giriş kısmında

masalların eğitime olan katkısı da değerlendirilmiştir. Buradaki masallar herhangi bir incelemeye tabi tutulmamıştır. (Ekici 2007)

Mustafa Gökçeoğlu. Masal Ağacı-I, Kıbrıs Masalları. Lefkoşa: Mavi Basın Yayın Ltd., 2000.

Kitapta 5 Kıbrıs Türk masalının metni Kıbrıs ağız özellikleri korunmadan verilmiştir. Her masalın sonunda kaynak kişinin adı soyadı, işi, eğitim durumu, yaşı ve masalın derlendiği yer ve derleme tarihi verilmiştir. Kitap sayfaları arasına konulan 12 resmin ise buradaki masalların konularıyla herhangi bir ilgisi yoktur.

Mustafa Kemal Sayın. Deli Gardaş ile Akıllı Gardaş'ın Meselidir. Girne: Şadi Kültür Sanat Yayınları, 2000.

Bu çalışmada “Deli Gardaş ile Akıllı Gardaş” adlı tek bir masal metni yedi bölüm halinde verilmiştir. Bu masal Kıbrıs Ağız özellikleri korunarak verilmiştir. Çalışmanın başında masal metni verilmeden önce “Masal Hakkında” ve “Masalın Özeti” adlı iki bölüm verilmiştir. “Masal Hakkında” bölümünde yazarın dediğine göre; bu masal Kıbrıs'ın Binbir Gece Masalları gibidir ve anlatımı bir gece boyunca sürer. Çalışmanın sonunda masalda geçen bazı terim ve deyimlerle bunların açıklamaları bulunmaktadır. Bununla birlikte çalışmaya “Son Söz” ve kaynak kişi bilgilerini içeren bir de kaynakça eklenmiştir.

Neriman Cahit. Eski Lefkoşa Kahveleri ve Kahve Kültürü. Girne: Şadi Kültür Sanat Yayınları, 2001.

Kitapta verilen bilgilerden yola çıkarak Kıbrıs'taki meddahlık ve masal anlatma gelenekleriyle ilgili bilgilere ulaşabilmekteyiz. Kitapta verilen

bilgilere göre, 1960'lar öncesi Lefkoşa kahvehanelerinde canlı olarak süren bir meddahlık ve Karagöz oynatma geleneği vardı. Bu meddahlar kahvehanelerde masallar da anlatmaktaydı. Tabii bu gelenek Kıbrıs'ın köy ve kasabalarında da sürdürülmekteydi.

Mustafa Kemal Sayın. *Kıbrıs'ın Eski Masalları*. Girne: Şadi Kültür ve Sanat Yayınları, 2003.

Mustafa Kemal Sayın'ın "Kıbrıs'ın Eski Masalları" adlı eseri "Masal Kitabı Hakkında" başlıklı bir giriş ve "İki bölüm"den oluşmaktadır. "Birinci Bölüm"de "Hayvan Masalları"(s.11-52), "İkinci Bölüm"de "Karışık Masallar"(s.53-122) yer almaktadır. Kitapta 12 hayvan masalı, 15 de karışık masal olmak üzere toplam 27 masal metni bulunmaktadır. Masalların sonunda kaynak kişilerle ilgili bilgiler yer almaktadır. Masalların sonunda kaynak kişinin adı, soyadı, doğum tarihi ve yaşadığı yer ile ilgili bilgi verilmiştir. Masalların Kıbrıs ağız özellikleri korunmadan verilmesi bir eksiklik olarak görülebilir.

Ejdan Sadrazam ve Şevket Öznur. *Beşi Bir Yerde, Kıbrıs Masalları*. Lefkoşa: Gökada ve Rüstem Kitabevi Yayınları, 2004.

Eserde yer alan 5 Kıbrıs Türk masalı metni, Kıbrıs ağız özellikleri korunmadan yayınlanmıştır. Yazar bununla ilgili de; "masallarımız, günümüz Türkçesiyle yeniden düzenlendi, aktarılan olayların kavrayışını kolaylaştırmak için basitleştirildi, olaylar arasındaki bağlantı ve geçişler sağlanarak, kolay okunur bir hale getirildi." demektedir. Buradan hareketle de buradaki masalların orijinalliğini yitirdiğini söylemek mümkündür. Kitap, çocuklar için resimlenmiştir. Kitaba

alınan 5 resimin her biri masal başlıklarının altında verilmiştir. Kitabın başında yer alan "Ön Söz" bölümünde kitabın yayınlanma amacının "Kıbrıs Türk masallarının unutulmasını önlemek" olduğu söylenmektedir. "Kıbrıs masallarını unutulmaktan kurtarmanın başlıca yönteminin de doğrudan kullanıcısına, çocuklarımıza ulaştırmak" olduğu söylenmektedir.

Mehmet Ertuğ. *Mesel, Öykü, Anı ve Fıkralarda Goncoloz-I*. Lefkoşa: Ertuğ Yayınları, 2004.

Eserde 6 masal metninin yanı sıra Kıbrıs Türk masallarında bir tip olarak yer alan "Goncoloz" (Çocukları korkutmada kullanılan gerçektışı bir varlık) hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmadaki masalların Kıbrıs ağız özellikleri korunmamıştır.

Mustafa Gökçeoğlu. *Toplu Masallar I ve II*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları, 2005.

Eserin birinci cildi 537 sayfa olup "Ön Söz" ve metinlerden oluşmaktadır. Bu ciltte 62 masal metni bulunmaktadır. "Ön Söz"de ise masallarla ilgili genel değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci ciltte ise 79 masal metni yer almaktadır. Her iki ciltte yer alan masallar, herhangi bir incelemeye tabi tutulmamıştır. (Ekici 2004) Ayrıca masalların diliyle oynanmış olması ve Kıbrıs Ağız ile yayınlanmamış olması bize göre bilimsel çalışma disiplinine uygun değildir.

Oğuz Yorgancıoğlu. *Kıbrıs Türk Folklorundan Derlemeler-Masallar II*. Mağusa: Arif ve Canbulat Basımevi, 2006.

Oğuz Yorgancıoğlu'nun aynı isimli çalışmasının ikinci cildir. Bu çalışmada 92 Kıbrıs Türk masal metni

Kıbrıs Ağız özelliklerini korunarak verilmiştir. Çalışmanın “Birkaç Söz” adı verilen ön söz kısmında araştırmacı “Televizyonun çıkmasıyla masal anlatımının artık bittiğini savunanların yanlış düşündüğünü ve kitabındaki bazı masalların okununca bu masalların son 50 yıldan izler taşıdığına göre geleceğini, yani masal anlatımının bitmediğini söyler.” Masalların kaynak kişi bilgileri (Ad, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi, tahsili, mesleği) ise her masal başlığının hemen altında verilmiştir.

Mahmut İslamoğlu ve Şevket Öznur. Karşılaştırmalı Kıbrıs Türk ve Rum Masalları. Lefkoşa: Gökada Yayınları, 2007.

Kitap “Ön Söz”, “Giriş” “Birinci Bölüm” ve metinlerden oluşmaktadır. “Birinci Bölüm”de masal kahramanları, masallardaki hayvanlar ve Kıbrıs Türk masallarının dilsel özellikleri değerlendirilmiştir. Metinler kısmında ise her metnin kaynak kişi bilgileri verilmiş, daha sonra masalların Türkçe metinleriyle epizotları, Aa-Th ve TTV (Boratav-Eberhard) kataloglarındaki numaraları, ileti dizinleri verilmiştir. Ayrıca masalların Kıbrıs Rumlarındaki varyantlarıyla Türkçe masalların İngilizce çevirileri de verilmiştir. Eser, Kıbrıs Türk masallarıyla ilgili yapılan sayılı bilimsel çalışmalardan birisi olması bakımında önemli bir çalışmadır.

A.2. Makaleler

Mustafa Gökçeoğlu. “Kıbrıs’ta Masal Tekerlemeleri”. *Halkbilimi Dergisi* 48 (Kış 2000), s.13 – 18.

Mustafa Gökçeoğlu Kıbrıs Türk tekerlemelerini dokuz kısma ayırmıştır. Bu sınıflandırmanın ardından masal tekerlemelerini incelenmeye tabi

tutulmuştur. Bu inceleme dört kısımda yapılmıştır: 1. Tümceler arasında gizlenen gerçekler, 2. Gerçek ve gerçek dışı abartmalar, 3. Tekerlemelerin söz varlıkları, 4. Ses benzerlikleri. Masalların bu şekilde 4 kısımda incelenmesinin amacının tam olarak ne olduğu belli değildir. Ayrıca bu 4 kısımda incelenen unsurlar aydınlatıcı ve bilimsel değildir. Bu yüzden Kıbrıs masal tekerlemeleri ile ilgili yapılan bu çalışmanın yeterli olduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

Mehmet Ertuğ. “Mesel-Masal ve Meselci Nene”. *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.19-20.

Araştırmacı, çalışmasında ilk olarak “mesel” teriminin tanımı üzerinde durmakta ve meselin çeşitli sözlüklerdeki tanımlarına yer vermektedir. Yazar “mesel” sözcüğünün Kıbrıs ağızında korunması gerektiğini ve bu sözcüğün “masal” şeklinde söylenilmesini tercih ettiğini belirtmektedir. Daha sonra kendi anılarında kalan bir masalcı nineyi (masal anlatıcısı) çeşitli yönleriyle tanıtmaktadır. Yazarın dediğine göre bu “meselci nene” köyleleri gezerek uzunca bir süre o köylülerin evinde kalır, gündüzleri ev işlerine yardım eder, geceleri de masallarını anlatır ve bir süre yaşamını buarada iademe ettirerek yiyecek ve kıyafetlerle köyden uğurlanırdı. Bu şekilde masal anlatıcılarının hayatlarını sürdürmek için masal anlatımı yapmalarını bir yandan anlatıcının hayatını sürdürmesine olanak sağlamakta, bir yandan da masal anlatma geleneğinin sürmesini de sağlamaktadır. Araştırmacının bu çalışması Kıbrıs Türk masal anlatma geleneği ile ilgili bilgiler vermesi bakımından değerli bir çalışmadır.

Şevket Öznur. “Halk Anlatılarında Ejderha”, *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.15-18.

Bu çalışmada halk anlatılarında ejderha motifinin ne şekilde yer aldığı incelenmiştir. Bu vesileyle masallar üzerinde de durulmuştur. Ancak bu çalışmada Kıbrıs Türk masallarında yer alan ejderha motifiyle ilgili bir bilgi verilmemiş daha çok Avrupa, Mısır ve Çin mitolojisinde yer alış şekilleri değerlendirilmiştir.

Mahmut İslamoğlu ve Şevket Öznur. “Kıbrıs Türk ve Rum Halk Edebiyatlarında ‘Drimmo Masalı’”, *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.151-155.

Bu çalışmada “Drimmo masalı”nın Kıbrıs Türkleri ve Kıbrıs Rumları arasındaki varyantları karşılaştırılmıştır. Bunlar karşılaştırılırken Drimmo masalının Türkçe varyantı ile Drimmo masalının Rumca varyantının metinleri ve epizotları verilmiştir. Makale, kültürlerarası etkileşimi göstermesi ve karşılaştırmalı bir çalışma olması bakımından değerlidir.

Şevket Öznur. “Kıbrıs’ın Son Halk Anlatıcılarından Ahmet Karaoğlularının Anısına, 1920–2006”, *Halkbilimi Dergisi* 54 (2006), s.15-19.

Bu çalışmada Şevket Öznur, Ahmet Karaoğlularının adlı halk anlatıcısının hayat hikâyesinden bahsetmekte, daha sonra onun anlatma tarzını ortaya koymakta, ardından da anlatıcıdan derlediği mani metinlerini örnek göstermektedir. Bu çalışmada anlatıcı şöyle demektedir: “Biz eskiden geceleri toplanır bir birimize, masal, bilme-

ce, mani söylerdik, şimdi bu televizyon çalkalı, bütün her şeyi unutmaya başladık. Çok masal bilirdim, günden güne hepsini unutmaya başladım. (Öznur 2006: 15)” Bu çalışma, Kıbrıs’ın son masal anlatıcılarından biriyle ilgili bilgi vermesi bakımından önemlidir.

Esra Karabacak. “Kıbrıs Türk Masallarının Dil Yapısı”, *Halkbilimi Dergisi* 54 (2006), s.79-80.

Bu çalışmada Kıbrıs Türk masallarının dil yapısı ana hatlarıyla ele alınıp incelenmektedir. Çalışmada ilk olarak masal teriminin çeşitli dillerdeki karşılıkları ve Türk lehçelerindeki kullanılış şekilleri verilmektedir. Daha sonra ise Türkiye masallarında az görülen “papaz ve papaz karısı” dinî unsurunun Kıbrıs masallarında çok görüldüğü belirtilmektedir. Son olarak da Kıbrıs Türk masallarındaki tekerlemeler, ikilemeler, sayılar ve kalıplaşmış ifadelerle ilgili örnekler verilir. Yazarın değerlendirmesine göre Kıbrıs ağızında soru eki olmadan soruların vurguyla belirtilmesi masallara ayrı bir akıcılık ve üslup özelliği katmaktadır. Araştırmacının Kıbrıs Türk masallarının dil yapısıyla ilgili bir inceleme yapmış olması bu yöndeki çalışmalara bir temel oluşturması bakımından önemlidir.

A.3. Bildiriler

Mehmet Ertuğ. “Kıbrıs’ta Meddahlık”, *V. HAS-DER Halkbilim Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 1987.

Mehmet Ertuğ, “Kıbrıs’ta Meddahlık” adlı bildirisinde önce meddahlığın genel olarak ne olduğunu açıklar; daha sonra da Kıbrıs’ta meddahlıkla ilgili bilgi verir. Ayrıca, Kıbrıs’ta med-

dahlık yapmış kimi şahsiyetleri kendi anılarından da yola çıkarak tanıtır. Araştırmacı, bu meddahlardan bazılarının “masallar” da anlattığını belirtir. Bildiri, masal anlatma geleneği hakkında bilgiler vermesi yönüyle değerli bir çalışmadır.

Nazım Beratlı. “Bir Masal Neler Anlatır?”, *Halkbilimi Sempozyumları-IV Bildiri Kitabı, Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.*

Bu bildiri de, bir Kıbrıs Türk masalı metni verilmiş ve bu masal metni 7 ayrı maddede incelenmeye çalışılmıştır. İnceleme yapılırken masalın; eski Türk inançları, mitolojisi, Şamanizm ve atalar kültürüyle olan ilişkisiyle “Dede Korkut Kitabı”ndaki Tepegöz ile olan ilişkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır. Sonuçta da Beratlı, Kıbrıslı Türklerin kimliğini Orta Asya ile temellendirmiştiir.

Hamdi Hasan. “Aa-Th 480 Masal Tipinin Kıbrıs Türklerinde ve Makedonya Milletleri Arasındaki Varyantları”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s. 17-30.*

Araştırmacı, Aa-Th Tip Kataloğunda 480 numarada kayıtlı olan ve Kıbrıs Türklerinde “Altın Gız Meseli” adıyla bilinen bir masal varyantını Makedonya’daki Türk ve Makedon varyantlarıyla karşılaştırıp aradaki benzerlik ve farklılıklara işaret ederek, yayılmanın daha çok Türk folklor geleneğinden Balkan milletlerine doğru olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

Esmâ Şimşek. “Kıbrıs’ta Anlatılan ‘Zengininan Fukara’ Adlı Masal Üzerine Bir İnceleme”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s. 31-42.*

Typen Turkischer Volksmarchen’de 240 numaralı masal tipi olarak yer alan ve daha çok “Muradına Nail Olmayan Dilber” adıyla bilinen bu masal, KKTC’de “Zengininan Fukara” adıyla bilinmektedir. Çalışmada “Zengininan Fukara” adlı Kıbrıs Türk masalı çeşitli varyantları ile mukayese edildikten sonra, tespit edilen değişiklikler incelenmiştir. Masalda tespit edilen değişiklikler; dinî unsurlar, efsanevî unsurlar, masal motifleri ve halk kültürüyle ilgili izlerdir. Bir Kıbrıs Türk masalının Typen Turkischer Volksmarchen’deki varyantıyla karşılaştırılması ve bilimsel olarak incelenmesi çalışmayı önemli ve değerli kılmaktadır.

Ali Berat Alptekin. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anlatılan Hayvan Masalları Üzerine Bir Araştırma”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.43-60.*

Ali Berat Alptekin, bu çalışmasında 17 Kıbrıs Türk masalını çeşitli yönleriyle değerlendirmiştir. Bu 17 masaldan hareketle hayvan masallarının 14 özelliği ve her özelliğe dahil tip numaraları verilmiştir. Ayrıca Kıbrıs’tan derlenen bu hayvan masallarının motif sıraları verilmiştir. Kıbrıs Türklereinden derlenen 17 hayvan masalının ayrıntılı bir incelemesinin yapılmış olması ve motif sıralarının verilmesi çalışmanın önemini arttırmaktadır.

Ali Duymaz. “Kıbrıs Türk Tekerlemelerinin Türk Dünyası Tekerlemeleri ile Yapı ve Anlam Bakımından Karşılaştırılması”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.165–176.

Bu çalışmada Ali Duymaz, tekerlemeleri 5 kısımda incelemiş ve birinci kısımda “masal tekerlemeleri”ni irdemiştir. Duymaz, masal tekerlemelerini irdelerken Kıbrıs Türk masal geleneğinin Anadolu masal geleneğiyle paralellik gösterdiğini belirtmiş ve bir de tekerleme örneği sunmuştur. Yazar tarafından yapılan bir değerlendirmeye göre de masalarda yer alan former ifadeler, Kıbrıs Türk halk masallarında hemen hemen kaybolmuş gibidir. Araştırmacının bu tespiti doğru bir tespittir. Masal tekerlemeleri kısmında bu iki değerlendirmenin dışında bir tespit bulunmamaktadır. Diğer kısımlar genel olarak Türk masal tekerlemeleriyle ilgili açıklamalardır. Ancak Kıbrıs Türk masal tekerlemeleriyle ilgili yapılan bu kısa inceleme bilimsel anlamda önemlidir.

B. Kıbrıs Türk Masalları Üzerine Türkiye’de Yapılmış Çalışmalar

B.1. Kitap Çalışmaları

Saim Sakaoğlu. *Kıbrıs Türk Masalları*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1983.

Araştırmacı Saim Sakaoğlu Türkiye’nin çeşitli üniversitelerinde tez hazırlamış olan Kıbrıslı Türk öğrencilerin tezlerindeki masal metinlerini bir araya getirip yayınlamıştır. Çalışmada ön söz bulunmamaktadır; sadece masalların hangi tezlerden alındığını belirten “Son Söz” bölümü bulunmaktadır. Çalışmada 1 tekerle-

me ve 21 masal metni yer almaktadır. Bu masallar verilirken, Kıbrıs Ağız özelliklerinin korunmuş olmaması önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmelidir.

B.2. Makaleler

S. Nazan Kırımhan. “Kıbrıs Masallarının Motif Yönünden Mukayesesi”, *Millî Folklor* 27 (Güz 1995), s.49-50.

Araştırmacı, KKTC’nin Güzel-yurt bölgesinden derlenen 18 masal ve Saim Sakaoğlu’nun çalışmasından (Sakaoğlu 1985) 18 masal olmak üzere 36 masal üzerinde çalışmış ve bu masalların yedisinin Anadolu’da anlatılan masallarla benzediğini söylemiştir. Çalışmada bu yedi masal değerlendirilmiş ve aralarındaki benzer ve farklı motifler incelenmiştir. Yazar, Anadolu masallarında az yer alan deniz, şarap ve papaz unsurlarının Kıbrıs Türk halk masallarında sıkça görüldüğünü söylemektedir. Bu doğru bir tespittir. Araştırmacının diğer bir doğru tespiti ise Kıbrıs Türk halkının yabancı kültürün etkilerine kapılmadan kimliklerini ve dinlerini korumuş olmalarıdır. Bu makale bilimsel yöntemlerle oluşturulmuş, motif incelemelerini kapsayan karşılaştırmalı bir çalışma olmasından dolayı değerlidir.

Ahmet Güneşli ve Güner Konedralı. “İncircinin Dediği Adlı Kıbrıs Türk Masalının Kişilerarası İletişim Çatışmaları Açısından Çözümlemesi”, *Millî Folklor* 77 (Bahar 2008), s.75-82.

Bu çalışmada, Kıbrıs Türk edebiyatından seçilmiş derleme bir masalın iletişim çatışmaları açısından çözümlemesine yer verilmiştir. Yazıda, masaldaki karakterlerin iletişim sürecindeki çatışmaları değerlendirilerek, Kıbrıs Türklerinin iletişim kültürü

hakkında bulgulara ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışmada ilk önce Kıbrıs Türk edebiyatında masal ve çocuğun toplumsallaşma eğitiminde masalların önemi verilmiş, daha sonra da masallardaki “kişiler arası çatışmalar” ele alınmıştır. Bu çalışma masallara yönelik farklı bir yaklaşım getirmesi bakımından önemlidir.

B.3. Bildiriler

Burak Gökbulut. “Kıbrıs Türk Halk Masalları ve Uygur Türk Halk Masallarında Yer Alan Bazı Motifler Üzerine Bir Değerlendirme”, *XIII. KIBATEK Edebiyat Sempozyumu Bildirileri*, Adana: Nobel Kitabevi, 2007, s.69-75.

Araştırmacıya göre motiflerin çok çeşitli anlamları ve kaynakları vardır. Ona göre bazı motifler mitoloji vs. ile açıklanabilirken, bazıları da inançlar veya dinle açıklanabilirler. Çalışmada Kıbrıs ve Uygur Türk halk masallarında çok çeşitli motifler tespit edilmiş ve bu motiflerden bir kısmı açıklanmaya çalışılmıştır.

Burak Gökbulut. “Kıbrıs Türk Halk Masallarında Yer Alan Sayılar ve Motifler Üzerine Bir İnceleme”, *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı Bildiriler Kitabı*, C.3, Ankara: Lazer Ofset Matbaa Tesisleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, 2007, s. 901-910.

Araştırmacı bu çalışmada, kırk Kıbrıs masal metninden hareketle masallardaki sayı ve motifleri tespit etmiştir. Araştırmacıya göre “Masallarda yer alan bu motifler, Türk mitolojisi ve Türk halk edebiyatı ile yakından ilgilidirler. Bu da bize Kıbrıs Türklerinin, Türk kültürüyle olan bağlarını ve ilişkisini göstermektedir. Gerek sayılar, gerekse motifler; Türk

mitolojisinde, halk edebiyatında, geleneklerinde ve dinsel anlayışında yer etmiş olan unsurlardır.” Araştırmacı bu çalışmasında, Kıbrıs Türk halk masallarında yer alan bazı sayıları ve motifleri tespit edip; bu unsurların taşıdığı anlamları ve kökenleri açıklamaya gayret göstermiştir.

B.4. Tezler

Türkiye Cumhuriyeti’ne üniversite eğitimi almak için giden Kıbrıslı Türk öğrencilerin lisans ve yüksek lisans tezlerinin masal metinlerini içerdiğini görmekteyiz. Bu tez çalışmalarının bir kısmı doğrudan masal ile ilgiliyken bazıları da genel konu çalışması olup bir kısım masal metinlerini içermektedirler. Bu tez çalışmalarını şunlardır:

Ziya Hüseyin. *Girne Kazası Templos Köyü Masalları*. Erzurum Atatürk Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Bitirme Tezi, 1973.

Bu çalışmada Zeytinlik (Templos) Köyü’nden derlenen metinlerin Vladimir Propp Yöntemi’ne göre yapısal incelemesi yapılmıştır. Çalışma “Ön Söz”, “Giriş”, “Birinci Bölüm”, “İkinci Bölüm”, “Metinler”, “Masalcılar Hakkında Bilgi”, “Sözlük” ve “Bibliyografya”dan oluşmaktadır. Masallar, Kıbrıs ağız özellikleri korunarak verilmiştir.

Zehra Çırak. *Kıbrıs Türk Masalları İncelemesi*. Çukurova Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Bitirme Tezi, 1997.

Bu çalışmada 25 masal metni Stith Thompson’un Motif İndeksi’ne göre incelenmiştir. Çalışma “Ön Söz”, “Birinci Bölüm”, “İkinci Bölüm” ve “Metinler”den oluşmaktadır. “Ön Söz”den sonra “Kıbrıs Hakkında Bilgi”

ve “Kıbrıs’ta Masal Anlatma Geleneği” kısımları yer almaktadır. “Birinci Bölüm”de masallarla ilgili bilgi verilmiş (masalda yapı, masalların kaynağı, masalların sınıflandırılması vs.) ve diğer türlerle ilişkisi değerlendirilmiştir. “İkinci Bölüm”de ise Kıbrıs masallarında formeller, motifler, temalar, eşyalar, âdet ve inanmalar ortaya konmuş, masalların Stith Thompson’un Motif İndeksi’ne göre incelenmesi yapılmıştır.

Türkan Özokutan. Kıbrıs Türk Masalları (Derleme-İnceleme). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2005.

Araştırmacının belirttiğine göre; “Bu tezde, altı köy, iki kasaba toplam sekiz yerleşim yerinden derlenen kırk dokuz masal metni çeşitli yönlerden incelenmiştir. Tezin giriş kısmında masalın tanımı, masalların tasnifi, masalın diğer nevilerle ilgisi, Halkbiliminin tanımı ve tarihçesi, masalların kaynakları, masalların inceleme metotları, Türk masallarına genel bir bakış, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde masallar hakkında yapılan çalışmalar içerikleri ile birlikte verilmiştir. Birinci Bölümde çalışmada bulunan 49 masal metninin motif sırası verilmiştir. İkinci Bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan ortak unsurlar, Saim Sakaoğlu’nun Gümüşhane ve Bayburt Masalları adlı eseri örnek alınarak incelenmiştir. Üçüncü Bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan eşyalar, bitkiler, yiyecekler, mevsimler ve astronomi terimleri verilmiştir. Dördüncü Bölümde Kıbrıs Türk Masalların-

da bulunan yapı ve formellere, Stith Thompson Halk Edebiyatı Kataloğuna göre motif numaraları verilmiştir. Beşinci Bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan âdet ve inanmalar incelenmiştir. Değerlendirme kısmında tüm tezde ortaya çıkan sonuçlar tablolarla verilmeye çalışılmıştır. ‘Metinler Bölümün’de ise tezde incelenen masallar hiçbir düzeltme yapılmadan Kıbrıs Ağzı ile olduğu gibi verilmiştir.”

Gönül Gökdemir. Kıbrıs Türk Kültüründe Masal Geleneği. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halkbilimi Bilim Dalı, Doktora Tezi, Beytepe Tez Koleksiyonu, 2008.

Bu çalışmada Kıbrıs Türk masal geleneğine, masal çalışmalarına, masal, masalı anlatan ve dinleyen, bunların içinde bulunduğu bağlam ve masalın işlevleri noktasında yeni bir yorum getirilmektedir. Bu çalışma bir alan araştırması olup, KKTC’de yaşayan ve aileleri Kıbrıslı Türk olan kişilerden seçilmiş olup, 10 aile ve aile olmayan kişiler üzerinde gözlem ve mülakat tekniğiyle toplam 122 kişiyle görüşülmüştür. Kıbrıs Türk kültüründe masalların doğup büyüdüğü, üretilip tüketildiği bağlamı, anlatıcı ve dinleyici tipolojisini, kısacası geleneği anlayıp çözümleyebilmek için de, beş farklı teorinin bakış açısı ve çalışma yönteminden yararlanılmıştır.

Araştırmacıya göre, “Kıbrıslı Türklerin adaya gelip yerleşmesiyle, beraberlerinde getirdikleri kültürel değerler, adadaki yaşam, coğrafya, ada halkı ile kaynaşma, siyasî ve ekonomik süreç vb. gibi etkenlerle yeniden şekillenerek, kendini devam ettirmiş

ve günümüze kadar üretilen; tüketilen yeni ve eski masallarla gelenek devam etmiştir. Ancak günümüzde TV, bilgisayar, oyuncak, CD ve kitap gibi değişik eğlence ve bilgi alma unsurlarının varlığı, masal geleneğini eskiye oranla oldukça zayıflatmıştır. Eğer aileler ve eğitimciler, masalların özellikle çocuk gelişiminde ve toplum hayatındaki önemini yeterince anlayabilirlerse, bu geleneğin güçlenmesi ve devam ettirilmesi sağlanabilecektir.”

Burak Gökbulut. Kıbrıs Türk Masalları İle Uygur Türk Masalları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma (İnceleme – Metinler). T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Anabilim Dalı Türk Halk Bilimi Bilim Dalı Doktora Tezi, 2010.

Araştırmacının çalışması; “Giriş”, “Birinci Bölüm”, “İkinci Bölüm”, “Üçüncü Bölüm” ve “Sonuç”tan oluşmaktadır. Tezin “Giriş” bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı ve yöntemi anlatılmış; Kıbrıs ve Uygur Türkleri üzerine genel bilgi verilmiş, Kıbrıs ve Uygur Türk masalları üzerine yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Çalışmanın “Birinci Bölümü”nde masal türünü tanımlama ve tasnif denemesi ortaya konulmuş, Kıbrıs ve Uygur Türklerinde masal anlatma gelenekleri üzerinde durulmuş, ve her iki bölgenin masallarının incelemesine yer verilmiştir. Masallar incelenirken yeni bir yöntem uygulanmış; her masal kendi içinde incelenmiş ve her masal başlığının altında masalın olay örgüsü verilmiş, masalların yapı (formel, motif, manzum kısımlar, tasvirler),

içerik (mekân, zaman, kahramanlar, mutlu son, çatışma) ve işlev (Verilmek istenen öğüt veya ders, kötü örnek oluşturabilecek durumlar ve mesajlar) özellikleri değerlendirilmiştir. “İkinci Bölüm”de Kıbrıs ve Uygur Türk masalları karşılaştırılmış, ortak ve farklı yönler ortaya konulmuştur. “Üçüncü Bölüm”de ise Kıbrıs Türk masal metinleri (Kıbrıs Ağzında) ve Uygur Türk masal metinleri (transkripsiyonlu metin ve Uygur Türk Lehçesinden çeviri) verilmiştir. Söz konusu tezin, Kıbrıs ve Uygur masallarını bilimsel açıdan değerlendiren ve büyük bir boşluğu dolduran önemli bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

SONUÇ

Bizim üzerinde durduğumuz kitaplar, makaleler, bildiriler ve tezler, geçmişten günümüze Kıbrıs’ta ve Türkiye’de yapılan doğrudan ve dolaylı masal çalışmalarını kapsamaktadır. Tanıttığımız ve değerlendirdiğimiz bütün bu çalışmaların Kıbrıs Türk masallarının genel görünümünü ve durumunu belirlemede yeterli alt yapıyı sağlayacağına inanıyoruz.

Kıbrıs Türk masallarıyla ilgili ilk çalışma yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi 1980 yılında yapılmıştır. Kıbrıs’ta masallar konusunda yapılan kitap çalışmalarında daha çok “derleme metinleri yayınlama” yoluna gidilmektedir. Ancak makale, bildiri ve tezlerde durum daha farklıdır. Hazırlanan makalelerde, bildirilerde ve tezlerde verilen metinler incelemeye tabi tutulmuştur. Yine Türkiye üniversitelerinde hazırlanan tez çalışmalarının

da da bilimsel incelemeler ön planda tutulmaktadır. Masal çalışmalarında ilk dönemde sadece metinleri vermek yeterli görülürken, günümüze yaklaştıkça metinleri incelemenin gerekliliği de anlaşılmıştır.

Bu çalışmayı yaparken tespit ettiğimiz bir diğer husus da özellikle bazı araştırmacıların masal metinlerini kitaplaştırdıkları önemli bir ayrıntıya dikkat etmedikleridir. Söz konusu araştırmacılar, derleme metinleri eserlere aktarırlarken genellikle metinlerin “ağız özellikleri” korumamışlardır. Bu durum ürünlerin ağız özelliklerini bozup bilimsel değerini azaltmıştır. Masallar ancak sosyal ortamdaki orijinalliği ve ağız özellikleri korunduğu ölçüde değerli ve bilimseldir. Metinlere yapılacak bir müdahale bilimsel çalışma disiplininin kopmaya neden olacaktır.

Çalışmayı yaparken dikkatimizi çeken diğer bir önemli husus da araştırmacıların kullandığı inceleme yöntemleridir. Yapılan masal incelemelerinde, genelde metinler merkez alınmış, masalın yaratıldığı sosyal, kültürel ve fizikî ortam göz ardı edilmiş; anlatıcının “yaşı, mesleği, doğum tarihi, doğum yeri, eğitimi...” vb. birkaç temel bilgi dışında diğer özellikleri dikkate alınmamıştır. Oysa birbirlerinin benzeri olan iki masalın dahi yaratıcısına ve yaratma ortamına bağlı olarak farklılaşabileceği göz ardı edilmemelidir. Çünkü söze dayalı her halk bilgisi ürünü doku, metin ve konteks üçgeniyle üretilir, icra edilir ve nakledilir. Masalların orijinal metnine bağlı kalınması Kıbrıs Türk ağzının

da ileriye taşınıp korunmasında etkili ve faydalı olacaktır. Kıbrıs Türk ağzının korunması da dolayısıyla bu kültürün devamlılığını ve canlılığını sağlayacaktır. Bu yüzden araştırmacılar doku, metin ve konteks konularında çok hassas davranmalıdırlar.

Kıbrıs Türk kültürünün korunmasında genelde halk bilimi çalışmalarının, özelde masal çalışmalarının çok önemli bir rolü vardır. Bu yüzden yapılan çalışmaların her geçen gün artarak devam etmesi şarttır. Söz konusu çalışmaların gelişimini sürdürmesi için devlet desteği mutlaka gereklidir. Oluşturulacak resmî kurumlarla araştırmacılar teşvik edilmelidir. Bununla birlikte özellikle Kıbrıs üniversitelerinde bulunan hocaların, öğrencilerini bu konuda çalışmaya yönlendirmeleri de gerekmektedir. Araştırmacıların ortaya koyduğu çalışmalar hem Türkiye’de hem de Kıbrıs’ta yayınlanmalı; bu çalışmaların gerek kütüphaneler sayesinde, gerekse kitapçılar aracılığı ile halka yayılması sağlanmalıdır.

Ayrıca uluslar arası düzeyde Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesine (Oğuz 2004) taraf olunmalı ve bu sözleşme çerçevesinde masallar ve kültür korunup yaşatılmalıdır. SO-KÜM sayesinde masal dahil somut olmayan bütün kültür unsurları korunup yaşatılacak ve sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Bu sözleşmeyle birlikte kurulacak olan masal müzelerinde de bu gelenek canlı olarak yaşatılacak ve herkes tarafından görülebilecektir.

Bütün bunların yanında Kıbrıs Türk masalları; Kıbrıs Türk çocukla-

rının dil, kültür ve ahlâk gelişiminde de bir araç olarak kullanılmalı ve masalın eğitime olan katkısının farkına varılmalıdır. Ancak çocukların eğitilmesinde kullanılacak olan masalların özenle seçilmesi gerekmektedir. Çünkü her ülkenin masallarında olduğu gibi Kıbrıs masallarında da çocukları kötü yönde etkileyebilecek, onların hem psikolojik hem de sosyal gelişimlerine negatif etki edecek masal unsurları bulunmaktadır. Bu yüzden çocukların eğitiminde kullanılacak olan masalların “eğitim uzmanları (pedagog)” tarafından belirlenmesi veya gözden geçirilmesi gerekmektedir diye düşünüyoruz. Verilecek olan bu eğitim sayesinde Kıbrıs Türk çocukları diğer Türk cumhuriyeti ve topluluklarındaki çocuklarla benzer eğitimi alacak ve bu durum ortak bir kültürün oluşmasına da katkı sağlayacaktır.

Kıbrıs Türk masalları içinde yer alan Türk Dünyası ortak masalları sayesinde Kıbrıs Türkleri de ortak Türk kültürünün bir parçası olmaya devam edecek ve köklerini daha da sağlamlaştırıp, Anadolu ve Orta Asya ile olan ilişkilerini daha da derinleştirecektir.

Sonuç olarak yukarıda saymaya çalıştığımız birtakım eksiklikler ve yanlışlıklar giderilirse Kıbrıs Türk masal çalışmalarının hem nitelik hem nicelik yönünden önemli bir noktaya geleceğini söyleyebiliriz. Bu yüzden Kıbrıs Türk halk bilimi ve halk edebiyatı araştırmacılarının masallar konusunda çalışma yaparlarken dünya halk bilimi literatürüne ve bilimsel yöntemlerine bağlı kalmaları, masal metinlerinin ağız özelliklerini koru-

maları, doku-metin-kontekse dikkat etmeleri, masalları arşivlemeye önem vermeleri gerekmektedir. Masallar konusunda araştırma yapılırken saymış olduğumuz bu hususlara dikkat edilirse, gelecekte Kıbrıs Türk masal çalışmalarının daha sağlam temeller üzerinde yükseleceğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Alptekin, Ali Berat. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anlatılan Hayvan Masalları Üzerine Bir Araştırma”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.43-60.
- Berathlı, Nazım. “Bir Masal Neler Anlatır?”, *Halkbilimi Sempozyumları-IV Bildiri Kitabı*, Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Cahit, Neriman. *Eski Lefkoşa Kahveleri ve Kahve Kültürü*. Girne: Şadi Kültür Sanat Yayınları, 2001.
- Çırak, Zehra. *Kıbrıs Türk Masalları İncelemesi*. Çukurova Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Bitirme Tezi, 1997.
- Dundes, Alan. “Doku, Metin, Konteks”, *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*, çev. Metin Ekici, Ankara: Millî Folklor Yayınları 2003, s.67-90.
- Duymaz, Ali. “Kıbrıs Türk Tekerlemelerinin Türk Dünyası Tekerlemeleri ile Yapı ve Anlam Bakımından Karşılaştırılması”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.165-176.
- Ekici, Metin. “Araştırma Yöntemleri”. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yay, 2004, s.69-112.
- *Halkbilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*. 2.baskı, Ankara: Geleneksel Yayıncılık, 2007.
- Ertuğ, Mehmet. “Kıbrıs’ta Meddahlık”, *V. HASSER Halkbilim Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 1987.
- “Mesel-Masal ve Meselci Nene”. *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.19-20.
- *Mesel, Öykü, Anı ve Fıkralarda Goncoloz-I*. Lefkoşa: Ertuğ Yayınları, 2004.
- Gökbulut, Burak. “Kıbrıs Türk Halk Masalları ve Uygur Türk Halk Masallarında Yer Alan Bazı Motifler Üzerine Bir Değerlendirme”, *XIII. KIBATEK Edebiyat Sempozyumu Bildirileri*, Adana: Nobel Kitabevi, 2007, s.69-75.

- “Kıbrıs Türk Halk Masallarında Yer Alan Sayılar ve Motifler Üzerine Bir İnceleme”, *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı Bildiriler Kitabı*, C.3, Ankara: Lazer Ofset Matbaa Tesisleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, 2007, s.901-910.
- *Kıbrıs Türk Masalları İle Uygur Türk Masalları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma (İnceleme – Metinler)*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Anabilim Dalı Türk Halk Bilimi Bilim Dalı Doktora Tezi, 2010.
- Gökçeoğlu, Mustafa. “Kıbrıs’ta Masal Tekerlemeleri”. *Halkbilimi Dergisi* 48 (Kış 2000), s.13 – 18.
- *Bir Varmış İki Yokmuş*. Lefkoşa: Er Reklam Yayınları, 1997.
- *Cihan Şah*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları, 1997.
- *Masal Ağacı-I, Kıbrıs Masalları*. Lefkoşa: Mavi Basın Yayın Ltd., 2000.
- *Toplu Masallar I ve II*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları, 2005.
- Gökdemir, Gönül. *Kıbrıs Türk Kültüründe Masal Gelenegi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halkbilimi Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2008.
- Güneyli, Ahmet ve Güner Konedrah. “İncircinin Dediği Adlı Kıbrıs Türk Masalının Kişilerarası İletişim Çatışmaları Açısından Çözümlemesi”, *Millî Folklor* 77 (Bahar 2008), s.75-82.
- Hasan, Hamdi. “Aa-Th 480 Masal Tipinin Kıbrıs Türklerinde ve Makedonya Milletleri Arasındaki Varyantları”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.17-30.
- Hüseyin, Ziya. *Girne Kazası Templos Köyü Masalları*. Erzurum Atatürk Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Bitirme Tezi, 1973.
- İslamoğlu, Mahmut ve Şevket Öznur. “Kıbrıs Türk ve Rum Halk Edebiyatlarında ‘Drimmo Masalı’”, *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.151-155.
- *Karşılaştırmalı Kıbrıs Türk ve Rum Masalları*. Lefkoşa: Gökada Yayınları, 2007.
- Karabacak, Esra. “Kıbrıs Türk Masallarının Dil Yapısı”, *Halkbilimi Dergisi* 54 (2006): 79-80.
- Kırımhan, S. Nazan. “Kıbrıs Masallarının Motif Yönünden Mukayesesi”, *Millî Folklor* 27 (Güz 1995) s.49-50.
- Oğuz, Öcal. *Türkiye’de Halk Bilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyum Bildirileri*, yay. haz. Öcal Oğuz, Tuba Saltık Özkan, Gazi Üniversitesi THBMER Yayını, Ankara, 2003. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi Sempozyumu, Ankara: Gazi Üniversitesi THBMER Yayınları, 2004.
- Öznur, Şevket. “Halk Anlatılarında Ejderha”, *Halkbilimi Dergisi* 53 (2005), s.15-18.
- “Kıbrıs’ın Son Halk Anlatıcılarından Ahmet Karaoğulları’nın Anısına, 1920–2006”, *Halkbilimi Dergisi* 54 (2006), s.15-19.
- Özokutan, Türkan. *Kıbrıs Türk Masalları (Derleme-İnceleme)*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Sadrazam, Ejdan ve Şevket Öznur. *Beşi Bir Yerde, Kıbrıs Masalları*. Lefkoşa: Gökada ve Rüstem Kitabevi Yayınları, 2004.
- Sakaoğlu, Saim. *Kıbrıs Türk Masalları*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1983.
- Sayın, Mustafa Kemal. *Deli Gardaş ile Akıllı Gardaş’ın Meselidir*. Girne: Şadi Kültür Sanat Yayınları, 2000.
- *Kıbrıs’ın Eski Masalları*.Girne: Şadi Kültür ve Sanat Yayınları, 2003.
- Şimşek, Esmâ. “Kıbrıs’ta Anlatılan ‘Zengininan Fukara’ Adlı Masal Üzerine Bir İnceleme”, *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, C.4, Gazimağusa: DAÜ-KAM Yayınları, 1999, s.31-42.
- Türkmen, Fikret ve Burak Gökbulut. “Kıbrıs Türk Halk Bilimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, *Turkish Studies Dergisi Prof. Dr. Hamza Zülfiyar Armağanı*, 4/3 (Bahar 2009).
- Yorgancıoğlu, Oğuz. *Kıbrıs Türk Folkloru*. Gazi Mağusa: Canbulat Basımevi, 1980.
- *Kıbrıs Türk Folkloru*. Gazimağusa: Canbulat Basımevi, Mağusa, 2000.
- *Kıbrıs Türk Folklorundan Derlemeler-Masallar I*. Mağusa: 1998.
- *Kıbrıs Türk Folklorundan Derlemeler-Masallar II*. Mağusa: Arif ve Canbulat Basımevi, 2006.